

Kyrkolivsutskottets betänkanden

K1 2023:1–12

Kyrkolivsutskottets betänkande

- Kl 2023:1 Studiematerial för konfirmandföräldrar
- Kl 2023:2 Årlig kristen konferens
- Kl 2023:3 Kristna träffpunkter för unga
- Kl 2023:4 Fler sociala gemenskaper
- Kl 2023:5 Program för nytt kyrkoliv
- Kl 2023:6 Teologistipendium och pris för diakoniuppsats
- Kl 2023:7 Riktat stöd till utbildning i de samiska språken
- Kl 2023:8 Ändringar i Svenska kyrkans utbildningar
- Kl 2023:9 Kyrkomusik och kompetensförsörjning
- Kl 2023:10 Församlingspedagogernas yrkesroll
- Kl 2023:11 Förstärkt skydd av barn och unga
- Kl 2023:12 Miljö- och klimatkriserna

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:1

Studiematerial för konfirmandföräldrar

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2023:1. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att ta fram ett studiematerial för konfirmandföräldrar. Utskottet anser att motionen är viktig men att det redan finns en mångfald av material att tillgå och att det inte är kyrkostyrelsen uppgift att ta fram studiematerial för församlingsverksamheten. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:1.

Motionens förslag

Motion 2023:1 av Lars-Ivar Ericson, Studiematerial för konfirmandföräldrar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta ett studiematerial för konfirmandföräldrar.

Bakgrund

Riktlinjerna för konfirmandarbetet (Svenska kyrkan 2020) anger att församlingar ska upprätta en handlingsplan för konfirmandarbetet. Handlingsplanen ska utvärderas och uppdateras efter varje konfirmandperiod. Handlingsplanen ska vara kopplad till både bestämmelser och mål som anges i riktlinjerna. Riktlinjerna anger att vårdnadshavare ska nås av skriftlig information om konfirmandtidens praktik och innehåll. Vårdnadshavare ska också inbjudas till minst ett gemensamt möte, vilket ska framgå i handlingsplanen. Det är inget som hindrar församlingar att bjuda in vårdnadshavare till fler möten eller att erbjuda vårdnadshavarna olika sorters utbildningar.

En genomgång av studiematerial, som erbjuds av Svenska kyrkans nationella nivå (Resursbanken för lärande och undervisning), stift, Sveriges kristna råd (SKR) och Sensus, visar att det finns en hel del att tillgå för de församlingar som antingen vill utarbeta ett studiematerial eller använda ett färdigt koncept. Som exempel kan nämnas SKR:s klimatskrift *Värna den jord som Gud älskar* och *Diakonins månad* samt Svenska kyrkans samtalsupplägg för vuxna kring dop, nattvard och nåd. Inom ramen för programmet *Lärande och undervisning* har grundtexter om kristen tro samt livsfrågetexter arbetats fram. Dessa texter har en bred målgrupp och är tänkta att bland annat användas för samtal i församlingarna. Sensus har ett flertal studieupplägg för

biskopsbrevet samt en metodbok för dem som vill fördjupa sig i själva processen och upplägget kring en utbildning.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har inte behandlat någon motion som specifikt handlat om studiematerial för vårdnadshavare till konfirmander. Däremot har kyrkomötet behandlat motioner som föreslagit användandet av specifika studiematerial.

Vid 2019 års kyrkomöte behandlades motion 2019:24, som föreslog att kyrkostyrelsen skulle se till att det togs fram ett material kring Svenska kyrkans bekännelse-skrifter. Motionen avslogs med motiveringen att det redan fanns studiematerial att tillgå (TU 2019:5).

2019 behandlade kyrkomötet också motion 2019:17 som föreslog ett utökat stöd till *Alpha Sverige* (Alphakurser). Kyrkomötet avslog motionen med motiveringen att den nationella nivån inte ger något kontinuerligt ekonomiskt stöd till specifika pedagogiska modeller eller koncept. I betänkandet (KI 2019:07) menade utskottet att den nationella nivån ska arbeta brett med pedagogiskt utvecklingsarbete i samverkan med de nationella stiftsnätverken och att det är upp till församlingarna att välja den pedagogiska modell som passar bäst.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:1.

Utskottet delar motionärens uppfattning om att konfirmandtiden ger goda möjligheter att skapa kontakt med såväl konfirmander som deras föräldrar/vårdnadshavare. Under konfirmandtiden är det mycket som händer i den unga människans liv, vilket också kan påverka anhöriga och närstående. Utskottet menar att församlingar bör ha en beredskap att också möta vårdnadshavarna, då de utformar sina handlingsplaner för konfirmandarbetet. I vilka former dessa möten ska ske är en viktig fråga för församlingen och utgångspunkten bör vara de behov som kommer till uttryck i den lokala kontexten. Utskottet menar att det är församlingarna som bäst kan bedöma hur de bjuder in konfirmandföräldrar/vårdnadshavare och till vad. Utskottet har uppfattningen att det är svårt att göra ett studiematerial som passar alla församlingar då konfirmationsundervisning genomförs på en mängd olika sätt, vilket ytterligare motiverar användande av en mångfald av material för vårdnadshavare. Utskottet anser att det inte är kyrkostyrelsens uppgift att ta fram ett studiematerial för församlingsverksamheten och konstaterar att material redan finns. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 4 oktober 2023

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Iveyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Nina Wahlin, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Xerxes Åkerfeldt, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Jonas Larsson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Vi hade önskat att texten i övervägandet som handlade om att det behövs flera studiematerial för vårdnadshavare, särskilt när det gäller barn i behov av särskilt stöd, funnits med i kyrkolivsutskottets betänkande. Många vårdnadshavare exkluderar ofta sig själva och sina barn, i behov av särskilt stöd, i samband med deltagande i konfirmerationsundervisning, då man känner stor osäkerhet.

Margaretha Herthelius och Iris Denstedt-Stigzelius

Särskild mening

Jag ansluter mig till det särskilda yttrandet.

Monica Johansson

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:2

Årlig kristen konferens

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas med förenklad motionsbehandling motion 2023:3 om årlig kristen konferens. Utskottet finner att inget tillkommit som förändrar ställningstagandet från 2022 och föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:3.

Motionens förslag

Motion 2023:3 av Jonas Larsson och Mikael Sandén, Årlig kristen konferens

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att bjuda in stiftet till att samtidigt arrangera en årligen återkommande gemensam kristen konferens på flera platser i landet.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2023:3 om årlig kristen konferens i kyrkolivsutskottets betänkande 2022:3, med motion 2022:17 Årlig kristen konferens. Kyrkomötet avslög motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2023:3 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:3.

Kyrkolivsutskottet finner att inget nytt har tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2022. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 4 oktober 2023

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivenmyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Nina Wahlin, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Xerxes Åkerfeldt, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Jonas Larsson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot kyrkolivsutskottets beslut i betänkande 2023:2 till förmån för bifall av motionen (2023:3).

Mikael Sandén

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:3

Kristna träffpunkter för unga

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:6 som föreslår att kyrkomötet ska uppdra till kyrkomötet att inom samfundet starta kristna träffpunkter för barn och unga. Utskottet anser att det motionären föreslår redan finns i Svenska kyrkan. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:6.

Motionens förslag

Motion 2023:6 av Anna-Karin Åström, Kristna träffpunkter för unga

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att inom samfundet starta kristna träffpunkter för unga inom befintliga lokaler som erbjuder värme, gemenskap, aktiviteter och andakter och ungdomsgudstjänster.

Bakgrund

Motionens förslag motiveras av utvecklingen som gäller ökad gängkriminalitet, drogmissbruk och destruktiv livsstil bland unga människor. Svenska kyrkans nationella nivå och Svenska Kyrkans Unga har under 2022–2023 yttrat sig över följande statliga utredningar som gjorts av *Trygghetsberedningen*: Vägar till ett tryggare samhälle (SOU 2022:67) och En uppväxt fri från våld (SOU 2022:70). I yttrandena pekar både Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga bland annat på möjligheterna för kyrkor och samfund att ta ökat ansvar i kampen mot våld och gängkriminalitet.

Svenska kyrkan har genom Sveriges kristna råd varit delaktiga i ett webinarium om gängvåldet (februari 2023). Under webinariet diskuterades kyrkornas roll i arbetet mot gängvåld och kriminalitet. Den gemensamma uppfattningen var att kyrkornas roll i första hand är att förmedla hopp, samverka med andra goda krafter i civilsamhället och öka kunskapen kring skyddsfaktorer.

Nätverket *Framtiden bor hos oss* bildades år 2000 och utgörs av 35 församlingar och pastorat i Svenska kyrkan. Gemensamt för dessa församlingar och pastorat är att de finns i mångkulturella kommuner/stadsdelar. Nätverket arbetar med verksamheter som handlar om religionsmöten, trygghetsskapande åtgärder, samverkan och möten med människor som på olika sätt har erfarenheter av våld.

Tidigare behandling i kyrkomötet

2014 avslog kyrkomötet tre motioner som på olika sätt handlade Svenska kyrkans diakonala arbete (KI 2014:8). Bland de avslagna motionerna fanns motionen 2014:71 som föreslog att kyrkostyrelsen skulle verka för ett utökat socialt arbete i relation till bland annat unga människor. Kyrkomötet avslog motionen med motiveringen att det är församlingarna som ansvarar för den diakonala verksamheten och den alltid måste anpassas till de rådande förhållandena och lokala utmaningarna.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:6.

Utskottet menar att det som motionen efterfrågar redan bedrivs i Svenska kyrkan. Utskottet vill också lyfta fram de kommentarer som De Ungas Kyrkomöte avgett med anledningen av motionen. De Ungas Kyrkomöte ställer sig positiva till motionens intention men vill lyfta all den goda barn- och ungdomsverksamhet som redan pågår i Svenska kyrkan. En verksamhet, som de menar, har en plattform där värme, gemenskap, aktiviteter och fördjupad tro finns. Därför föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 4 oktober 2023

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivenmyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Nina Wahlin, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Xerxes Åkerfeldt, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Jonas Larsson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för bifall av motionen.

Mikael Sandén

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:4

Fler sociala gemenskaper

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas med förenklad motionsbehandling motion 2023:7 om fler sociala gemenskaper. Utskottet finner att inget tillkommit som förändrar ställningstagandet från 2022 och föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:7.

Motionens förslag

Motion 2023:7 av Jonas Larsson m.fl., Fler sociala gemenskaper

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att satsa på en inriktning med fler sociala gemenskaper inom samfundet.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2023:7 om fler sociala gemenskaper i kyrkolivsutskottets betänkande 2022:1, med motion 2022:9 Familjeträffar och intressebaserade forum. Kyrkomötet avlog motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2023:7 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:7.

Kyrkolivsutskottet finner att inget nytt har tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2022. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 4 oktober 2023

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivenmyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Nina Wahlin, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Xerxes Åkerfeldt, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Jonas Larsson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för bifall av motionen.

Mikael Sandén

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:5

Program för nytt kyrkoliv

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2023:9 som föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att inrätta ett rikstäckande program för att vitalisera och skapa ett nytt kyrkoliv. Utskottet menar att motionen är angelägen men att ett inrättande av nationellt program inte är rätt väg att gå. Utskottet anser inte att kyrkostyrelsens ska inrätta ett sådant program. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:9.

Motionens förslag

Motion 2023:9 av Mikael Sandén och Jonas Larsson, Program för nytt kyrkoliv

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta ett rikstäckande program för att vitalisera och skapa ett nytt kyrkoliv.

Bakgrund

Svenska kyrkans medlemstal har minskat sedan år 2000 med drygt en fjärdedel, vilket medfört en generell minskning av deltagande i gudstjänstliv, församlingsverksamheter och antalet kyrkliga handlingar. Svenska kyrkans nationella nivå, stift och församlingar är medvetna om denna förändring och har på olika sätt arbetat för att öka kunskapen och kännedomen om Svenska kyrkans liv, lära och tradition. Inom Svenska kyrkan har ett flertal satsningar gjorts för att stärka kyrkolivet, bland annat Dela tro – dela liv och programmet för lärande och undervisning som några exempel.

Förändringarna ser olika ut i de lokala och regionala kontexterna, vilket också återspeglas i den mångfald av strategier som stift och församlingar använder sig av för att fullgöra den grundläggande uppgiften.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Under 2022 års kyrkomöte behandlades två motioner (2022:37 och 2022:51) som handlade om utveckling av församlinglivet. Motionerna behandlades i kyrkolivsutskottets betänkande 2022:6. Kyrkomötet beslutade att bifalla motion 2022:37 punkt 1, som föreslog att församlingsbyggande skulle bli en väsentlig del av utbildningen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Utskottet ansåg att motionen var angelägen i en

tid av förändring, när församlingar behöver söka nya former och strategier i relation till församlingens grundläggande uppgift. I betänkandet nämns ett antal strategier och program som används och har använts av församlingar som vill förnya hur de arbetar med den grundläggande uppgiften. I sammanhanget nämndes *Fresh Expressions* och *Messy Church*, som exempel på strategier som spridits i Sverige av bland annat nätverket *Nya sätt att vara kyrka*.

Sedan 2009 har ett flertal motioner om strategier gällande kommunikation, evangelisation, mission och medlemsutveckling behandlats av kyrkomötet (KI 2010:11, KI 2012:10, KI 2017:02 och KI 2018:5). I betänkandena från 2017 och 2018 har utskottet bland annat hänvisat till de då pågående satsningarna i programmet Lärande och undervisning, men också menat att strategier för ökat deltagande i gudstjänstliv, församlingsverksamhet och kyrkliga handlingar i första hand är en fråga för församlingar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:9.

Utskottet vill framhålla att motionen är angelägen. Att vitalisera och utveckla kyrkolivet är en viktig uppgift för varje församling. Utskottet gör dock bedömningen att ett rikstäckande program inte är rätt väg att gå. Utveckling av församlinglivet behöver stå stadigt på pastorala strategier som tar hänsyn till de lokala förutsättningarna, de människor som lever där, Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Utskottet har uppfattningen att det sällan finns en lösning som passar för alla sammanhang och det är betydelsefullt att församlingar utvecklar tillvägagångssätt som fungerar i den kontext de verkar i. Att stödja ett sådant främjandearbete i församlingarna är främst stiftens uppgift. Utskottet anser inte att kyrkostyrelsen ska inrätta ett rikstäckande program, som motionen efterfrågar. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 4 oktober 2023

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivemyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Nina Wahlin, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, David Castor och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Kjell Kallenberg, Xerxes Åkerfeldt, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Monica Johansson och Lisa Gerenmark.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot kyrkolivsutskottets beslut i betänkande KI 2023:5 till förmån för bifall av motionen (2023:9).

Mikael Sandén

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:6

Teologistipendium och pris för diakoniuppsats

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2023:17 som handlar om att inrätta ett stipendium för fördjupning i teologi, samt motion 2023:20 om att utreda inrättandet av pris för examensarbeten inom området diakoni. Utskottet noterar att teologiområdet redan är väl försett med möjligheter till stipendier och annat stöd, samtidigt som ett sådant stipendium skulle bli kostsamt för kyrkostyrelsen. Utskottet anser att diakoniområdet är angeläget och värt att uppmärksammas, men anser inte att ett pris för diakoniuppsats är rätt väg att gå. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionerna 2023:17 och 2023:20.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:17,
2. avslå motion 2023:20.

Motionernas förslag

Motion 2023:17 av Fredrik Stiernstedt och Sofija Lazic Pedersen, Teologistipendium

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta ett stipendium för teologisk fördjupning.

Motion 2023:20 av Anders Lundberg m.fl., Pris för bästa examensarbete i diakonirelevant ämne

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda inrättandet av ett uppsatspris för bästa examensarbete i diakonirelevant ämne.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

2014 avslög kyrkomötet motion 2014:28 av Dag Sandahl om att upprätta ett "Söderblomsstipendium". Utskottets motivering för avslag var dels att det dels redan fanns ett stipendium i Söderbloms namn som förvaltades av Sveriges kristna råd, dels att det redan fanns andra vägar till finansiering av studier och fortbildning för medarbetare i Svenska kyrkan (KI 2014:10).

Vid kyrkomötet 2015 bifölls motion 2015:40 av Torvald Johansson m.fl. om att instifta ett liturgistipendium. Gudstjänstutskottets motivering till bifall var att utveckling av liturgi är ett angeläget område, särskilt med tanke på kyrkohandboksprojektet. Kyrkostyrelsen beslutade sedan 2018 att med anledning av kyrkomötesuppdraget inrätta ett liturgipris som belönar pågående gudstjänstutveckling med nyskapande dramaturgi, musik, text eller förkunnelse. Se mer om liturgipriset nedan.

Vid kyrkomötet 2021 bifölls motion 2021:64 av Sven Milltoft, om att instifta Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris. Utskottets motivering till bifall var att undervisningsfrågor ofta tenderar att hamna i skymundan samt att ett pris för lärande och undervisning skulle kunna stimulera kreativitet och uppmuntra till nytänkande.

Pris och stipendier som administreras av kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen delar årligen ut ett antal stipendier och pris. Pris ges för pågående eller redan genomfört arbete för att uppmärksamma ett viktigt och väl genomfört arbete inom ett visst område och för att stimulera till framtida insatser. Stipendium ges till någon som planerar ett arbete och lämnar in en projektplan med ansökan om stöd för genomförandet.

Svenska kyrkans kulturstipendier

Svenska kyrkans kulturstipendier har delats ut årligen sedan 1990-talet. De vänder sig till konstnärligt verksam inom alla konstformer. Stipendierna är ett sätt att uppmuntra kulturutövare till arbeten om livsfrågor, kristen trostolkning eller centrala religiösa motiv. Stipendierna fördelas på de fem kulturområdena musik, litteratur, film, scenkonst och bildkonst och stipendiesumman är 100 000 kronor per område, sammanlagt 500 000 kronor.

Samiska rådets kulturpris

Samiska rådet i Svenska kyrkan delar sedan 1997 årligen ut ett kulturpris till någon eller några som gjort insatser som främjar samiska intressen i kyrka och samhälle och som synliggjort samisk kultur och identitet. Priset kan, efter nominering, delas ut till personer, grupper, organisationer eller föreningar. Prissumman är på 50 000 kronor och kan delas på flera pristagare.

Liturgipriset

Svenska kyrkans liturgipris delades ut första gången 2019 efter beslut i kyrkomötet 2015. Priset ska uppmuntra, stödja och stimulera gudstjänstens många dimensioner i olika fromhetstraditioner, bland olika åldrar, i internationell gemenskap och mångfald i Svenska kyrkan. Priset ska belöna pågående arbete med text och predikan, med nyskapande musik och dramaturgi. Det ska också uppmuntra arbete som på olika sätt bidrar till att skapa delaktighet i gudstjänsten. Intentionen med priset är att synliggöra och ta tillvara det kreativa liturgiska utvecklingsarbete som pågår i Svenska kyrkan.

Priset delas ut vartannat år (varvat med Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris). Prissumman är 50 000 kronor och kan delas på 1–3 pristagare.

Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris

Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris instiftades av kyrkomötet för att uppmuntra utvecklingen av arbetet med lärande och undervisning inom Svenska kyrkan. Stiftelsen nominerar eftersom de arbetar med tillsyn och främjande och därmed

har god insyn i vilka aktuella processer som är värda att uppmärksamma. Det går att nominera en person, grupp eller församling inom Svenska kyrkan.

Priset delas ut vartannat år (varvat med liturgipriset) till 1–2 pristagare och prissumman är totalt 50 000 kronor.

Fortbildning, stipendier och pris i teologi och diakonivetenskap

En person som är anställd i Svenska kyrkan som vill fördjupa sig i teologi kan göra det inom ramen för sin anställning om arbetsgivare och arbetstagare kommer överens om att detta ska ingå som kompetensutveckling. Det finns flera exempel på arbetsgivare inom Svenska kyrkan som uppmuntrar till studier och på olika sätt bidrar till att göra det möjligt för anställda att hämta in ny kunskap. Villkoren mellan arbetsgivare och arbetstagare varierar dock.

Fortbildning av församlingens personal är ett ansvar som ligger på stifts- och församlingsnivå. Dessa erbjuder fortbildning i teologi i varierande grad. En anställd kan också välja att fördjupa sina teologiska färdigheter utanför ramen för sin anställning om arbetsgivare beviljar tjänstledighet. För detta finns både studiemedel och stipendier att söka. Det finns många stipendier för studier i teologi som är knutna till högskolor och universitet, några av dessa listas här men det bör noteras att här finns ingen ambition att skapa en komplett förteckning:

- ◆ **Stiftelsen Nathan Söderbloms minnesfond.** Anslag och stipendier för forskning och studier med relevans för den ekumeniska rörelsen, med betoning på fredsarbete. Huvudman för fonden är Sveriges kristna råd. Stipendierna kan sökas för att täcka kostnader för materialinsamling, studieresor, publiceringskostnader samt deltagande i internationella kurser, konferenser och seminarier.
- ◆ **Teologifonden.** Stipendium på totalt ca 50 000 kronor (under 2023) för att stödja forskning, undervisning och utbildning inom det teologiska området.
- ◆ **Stiftelsen Berndt Gustafssons minnesfond för kyrko- och religionssociologi.** Stipendium för anordnande av symposier, deltagande i konferens, initiering av forskningsprojekt och publikation inom kyrko- och religionssociologi. Förväntad total utdelning 2023 är 100 000 kronor.
- ◆ **Olaus Petri stiftelse.** Stipendier till doktorander och forskare. Kan sökas för omkostnader för inbjudna föreläsare, forskningsresor och tryckningsbidrag till publikationer. Stiftelsen delar ut medel för ca 300 000 kronor per år.
- ◆ **Stiftelsen Einar och Elisabet Råbergers Forskningsfond.** Främjar doktorandstudier i kyrkovetenskap/kyrkohistoria och fortbildningsseminarier för teologer/-präster inom ramen för samma ämnesområden. Fonden börjar sin verksamhet under hösten 2023.
- ◆ **Svensk Teologisk Kvartalskrifts pris för bästa vetenskapliga artikel.** Priset uppgår till 50 000 kronor och tilldelas den nydisputerade forskare som på bästa sätt författar en artikel som redogör för och självständigt utvecklar sitt avhandlingsämne eller annat relevant ämne inom religionsvetenskap och teologi.
- ◆ **Svenska kyrkohistoriska föreningens uppsatspris.** Årligt pris på 5 000 kronor för masteruppsats om kyrkohistoriskt relevant ämne.
- ◆ **Anders Bäckströms pris.** Anders Bäckströms stiftelse ligger under Uppsala universitet och delar ut två typer av medel: a) ett eller flera pris vartannat år på cirka 13 000 kronor (motsvarande en fjärdedels prisbasbelopp) för bästa internationella masteruppsats inom forskningsområdet diakoni och/eller religion och välfärd, och b) utlysning vartannat år av tillgängliga medel för forskning inom diakoni och/eller religion och välfärd eller inom motsvarande internationella forskningsområden.

Mottagarna för båda dessa är en internationell bas och inte endast svenska studenter/forskare.

Forskning och teologisk fördjupning på den nationella nivån

I en del församlingar och stift kan det bedrivas teologisk fördjupning eller forskning, beroende på kompetens och prioriteringar. På den nationella nivån finns en enhet för forskning och analys där samhällsvetenskaplig, humanistisk och teologisk forskning kombineras i en mångvetenskaplig miljö. Här samarbetar forskare med andra aktörer inom akademi, samhälle och kyrka. Svenska kyrkans nationella nivå är inte en forskningsfinansierare men samverkar med andra aktörer i ansökningar om externa forskningsmedel.

Forskningsresultat från den nationella nivån publiceras i form av böcker, rapporter och tidskriftsartiklar. Forskarna föreläser i olika sammanhang och deltar i och inbjuder till forskningskonferenser både nationellt och internationellt. Den nationella nivån anordnar webinarier för att uppmärksamma nya publikationer och ansvarar för podden *Teologi i tiden*, där forskare resonerar om aktuella samhällsteologiska frågor.

Utskottets överväganden

Motion 2023:17 Teologistipendium

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:17.

Utskottet anser att det är angeläget med forskning i teologi men ser att området redan är väl försett med möjligheter till stipendier. Stöd finns för dem som vill bedriva teologisk fördjupning lokalt, på stiftsnivå och i stiftelser inom och utanför akademien. Utskottet anser även att om ett sådant fördjupningsarbete ska ha en större positiv effekt måste det bedrivas under sådan tid att det skulle bli kostsamt. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2023:17.

Motion 2023:20 Pris för bästa examensarbete i diakonirelevant ämne

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:20.

Utskottets uppfattning är att det finns för få akademiska arbeten inom det diakonala området och ser diakonal utbildning och fortbildning som angelägna områden för Svenska kyrkan. Utskottet anser att diakoners arbete, fortbildning och ställning behöver få mer uppmärksamhet. Utskottet bejakar intention i motionen och anser samtidigt att det föreslagna priset inte är det bästa sättet att åstadkomma det motionärerna önskar. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2023:20 och ser fram emot andra initiativ på området.

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivemyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Nina Wahlin, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Xerxes Åkerfeldt, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Jonas Larsson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss mot kyrkolivsutskottets beslut angående motion 2023:17 Teologistipendium till förmån för bifall på motion 2023:17.

Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivemyr, Vicktoria Bagi

Reservation 2

Vi reserverar oss till förmån för motion 2023:20.

Vicktoria Bagi, Nina Wahlin och Sören Olsson

Särskild mening

Vi anmäler särskild mening i enlighet med Vicktoria Bagi, Nina Wahlin och Sören Olssons reservation.

Xerxes Åkerfeldt, Stig Eriksson och Monica Johansson

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:7

Riktat stöd till utbildning i de samiska språken

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2023:21 med förslag på en utredning om att avsätta nationella medel till diakoner och präster för utbildning i samiska språk. Utskottet anser att det motionärerna efterfrågar är viktigt och ser att det redan finns möjligheter för stift och församlingar att söka nationella medel för språkstudier i samiska. Utskottet föreslår därför att motionen anses besvarad.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att motion 2023:21 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Motionens förslag

Motion 2023:21 av Anders Lundberg m.fl., Riktat stöd till utbildning i de samiska språken

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda ett avsättande av nationella medel till språklig utbildning av diakoner och präster i de samiska språken.

Bakgrund

Svenska kyrkans försoningsprocess med det samiska folket, som pågått sedan 1990-talet, tog förnyad fart 2011 efter konferensen Ságastallamat i Kiruna. Den fleråriga granskning och kartläggning av kyrkans historiska agerande mot samerna som påbörjades efter konferensen har redovisats i Svenska kyrkans vitbok och i nomadskoleboken som gavs ut 2016. Ett erkännande av kyrkans skuld och en vilja till ansvarstagande ledde till att Svenska kyrkan i november 2021, efter beslut av kyrkostyrelsen i juni samma år, framförde en officiell ursäkt till det samiska folket. Ursäkten framfördes ytterligare en gång vid konferensen Ságastallamat 2 i Luleå i oktober 2022. I samband med ursäkten uttalades åtta åtaganden som utgångspunkt för arbetet i försoningsprocessen med det samiska folket, de kommande tio åren. Bland åtagandena finns målen att förkunna evangelium på samiska samt att bidra till att stärka de samiska språken i Svenska kyrkans verksamhet.

Under sommaren 2022 fastställde generalsekreteraren en handlingsplan för att verkställa åtagandena. I handlingsplanen bryts de övergripande målen ner till delmål och fokusområden. Ett av fokusområdena under 2022–2026 är att främja samiskt kyrkoliv, bland annat för att underlätta samiskt gudstjänstliv. Handlingsplanen, annan information och andra publikationer finns på Svenska kyrkans webb:

www.svenskakyrkan.se/samiska/forsoningsprocessen

För att möjliggöra insatser enligt handlingsplanen avsätter kyrkostyrelsen 40 miljoner kronor i strategiska utvecklingsmedel under perioden 2022–2031. En del av dessa medel finns för stift, församlingar och samiska organisationer att söka enligt kriterier fastställda av kyrkostyrelsen. Enligt kriterierna lämnas bidrag i första hand till insatser som går utöver stiftens, pastoratens och församlingarnas ordinarie ansvar. Medel kan sökas till långsiktiga insatser som till exempel ökar användningen av samiska språk i församlingens verksamhet eller underlättar för församlingar att skicka medarbetare på fortbildning i samiskt språk.

Det finns två utdelningstillfällen per år. Upp till 600 000 kronor finns att söka under 2023 och därefter 400 000 kronor per år till och med 2031. När det gäller stöd till språkstudier, beviljades Jokkmokks församling medel till studier i samiska för församlingens pedagoger vid det första utdelningstillfället i april 2023.

Utbildning i samiska språk finns också att söka på olika nivåer genom språkkurser vid till exempel universitet, folkhögskola, studieförbund och Samernas Utbildningscentrum i Jokkmokk. Sametinget har korttidsstudiebidrag för korta kurser i samiska för samer.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2023:21 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

I likhet med motionärerna anser utskottet att språket har en central betydelse för gudstjänst och identitet. Därför är det viktigt att det finns möjlighet för församlingar att utbilda medarbetare i samiska språk. Som framgår av bakgrundsbeskrivningen är det redan möjligt för stift och församlingar att söka nationella medel för språkstudier, som en del av de medel som den nationella nivån har avsatt för att stärka det samiska kyrkolivet. Utskottet anser därför att det motionärerna efterfrågar redan är tillgodosett och föreslår att motionen ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Uppsala den 4 oktober 2023

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivenmyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Nina Wahlin, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Xerxes Åkerfeldt, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Jonas Larsson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

KI 2023:7

Särskild mening med hänvisning till att motionens att-sats riktas mot präster och diakoner. De medel som finns för närvarande är inte så tydligt riktade mot dessa grupper. Jag avser att i plenum rösta för bifall till motionen.

Monica Johansson

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:8

Ändringar i Svenska kyrkans utbildningar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas två motioner, 2023:26 om utbildning i Svenska kyrkans internationella arbete för anställda i Svenska kyrkan samt 2023:53 om att se hur klimat- och miljöansvar kan inkluderas i diakoniutbildningens lärandemål – två frågor som utskottet anser vara viktiga för Svenska kyrkan.

Utskottet menar att beslutsförslaget i motion 2023:26 kan tolkas på olika sätt. En tolkning av att-satsen är att det gäller alla anställda medan utskottet har uppfattat att motionärernas intention syftar på utbildningar på utbildningsinstitutet, vars undervisning ger en grundläggande kunskap om Svenska kyrkans internationella arbete. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2023:26. Utskottet erfar vidare att klimat- och miljöfrågorna finns med i många moment i utbildningsinstitutets utbildningar och anser att området klimat- och miljödiakoni måste anses inkluderat i diakoniutbildningsplanens färdighetsmål ”tolka liv och sammanhang i relation till kristen tro och teologi”. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motion 2023:53 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:26,
2. motion 2023:53 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Motionernas förslag

Motion 2023:26 av Britt Björneke m.fl., Utbildning om Svenska kyrkan internationella arbete

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inkludera kunskap om Svenska kyrkans internationella arbete i samtliga utbildningar för Svenska kyrkans anställda.

Motion 2023:53 av Anders Lundberg m.fl., Klimat- och miljödiakoni

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i lärandemålen i diakonutbildningens utbildningsplan särskilt markera vikten av ett hållbarhetsperspektiv med fokus på klimat- och miljöansvar.

Bakgrund

Utbildningsplaner, kursplaner och undervisning för de kyrkliga grundutbildningarna

I 10 kap. 3 §, punkt 5 kyrkoordningen står att kyrkostyrelsen ska ”ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning”. I enlighet med detta har kyrkostyrelsen fattat beslut om utbildningsplaner för Svenska kyrkans pastoralteologiska utbildning för, församlingspedagog (reviderad 2020), diakon, kyrkomusiker och präst (reviderade 2017).

Utbildningsplanerna är relativt allmänt hållna och specificeras därför genom kursplaner som fastställs av rektorn för Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Inom varje yrkesprofilområde finns separata kursplaner för följande kunskapsområden: diakoni, församlingspedagogik, gudstjänst, själavård, teologi och samhälle samt ledarskap. För kyrkomusiker och präster finns dessutom kunskapsområdet konst och musik. Kursplanen verkställs genom lärarplanerade lektioner som är en konkretisering och tillämpning av utbildnings- och kursplanerna.

Internationell diakoni och mission

Svenska kyrkans internationella bistånds- och utvecklingsverksamhet går under benämningen ”Act Svenska kyrkan”. För att tydliggöra kopplingen till den grundläggande uppgiften beskrivs den gärna som internationell diakoni och mission. Tillsammans med andra kyrkor, organisationer och frivilliga arbetar Act Svenska kyrkan långsiktigt mot fattigdom, förtryck och orättvisor och agerar snabbt vid katastrofer. I många församlingar finns internationella grupper som är motorer i församlingens internationella arbete genom sitt uppdrag att bevaka internationella frågor, engagera, inspirera, informera, påverka och ansvara för insamlingsarbete.

I utbildningsplanerna för de fyra kyrkliga grundutbildningarna nämns inte kunskap om specifika organisationer och inte heller Act Svenska kyrkan. Planerna är allmänt hållna och nämner till exempel hela församlingens gemensamma uppdrag att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt att utöva diakoni och mission. Det nämns också att uppgifterna för de olika yrkesgrupperna ska ha internationella/globala perspektiv.

Inte heller i kursplanerna nämns specifikt Act Svenska kyrkan, kunskap om Svenska kyrkans internationella arbete eller internationell diakoni. Skrivningarna i kursplanerna är allmänt hållna, till exempel står i kursplanen för prästprogrammet – kunskapsområde diakoni – att den studerande efter avslutad utbildning ska ”ha grundläggande kunskap om och förståelse för diakonala verksamheter i Svenska kyrkan”.

I samtal med lärare som undervisar på utbildningsinstitutet framkommer att det finns utbildningspass om internationell diakoni och mission kopplat till Act Svenska kyrkans arbete där företrädare från den verksamheten besöker utbildningsinstitutet under en dag eller en halvdag. Omfattningen och upplägget av detta inslag kan variera. Internationella perspektiv finns också med i kurserna på flera sätt, bland annat genom ekumenik och religionsmöten. Studenterna har möjlighet till studiebesök både i Sverige och utomlands där dessa frågor är i fokus. Exempelvis genomför utbildningsinstitutet regelbundet studieresor till Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet och ACT Alliance i Genève.

Utbildningsplanen för den pastoralteologiska utbildningen för diakoner har mål som avser färdighet och förmåga. Enligt dessa mål ska de kunna göra följande:

- ◆ analysera och utveckla kyrkans uppdrag ur diakonala och teologiska perspektiv
- ◆ analysera samhället ur sociala och globala perspektiv
- ◆ reflektera över människors livsvillkor och rättigheter
- ◆ motivera och organisera diakonala insatser i församlingen
- ◆ utöva själavård
- ◆ synliggöra den diakonala dimensionen i gudstjänsten
- ◆ tolka liv och sammanhang i relation till kristen tro och teologi
- ◆ undervisa i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, framförallt ur ett diakonalt perspektiv
- ◆ samarbeta med förtroendevalda och ideellt engagerade i Svenska kyrkan
- ◆ utöva ledarskap i Svenska kyrkan
- ◆ etablera kontakter och samverka med andra aktörer i samhället.

Fokus på klimatfrågor

I kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2024–2026 (KsSkr 2023:1) lyder *målbild 2*: ”År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen”. Ett av exemplen på hur målet ska nås är ”en klimatneutral kyrka”. Svenska kyrkans färdplan för klimatet, som initierades av kyrkomötet, antogs av kyrkostyrelsen 2019. Färdplanen har skapat en gemensam klimatstrategi för hela Svenska kyrkan och svarar mot biskoparnas uppmaningar i *Ett biskopsbrev om klimatet*. I skrivelsen uppmärksammar kyrkostyrelsen att klimatfrågan är närvarande i de flesta av kyrkans verksamheter, inklusive den grundläggande uppgiften.

I *Ett biskopsbrev om klimatet* står bland annat så här om vad Svenska kyrkan kan göra i den klimatkris vi befinner oss i:

Det behövs motkrafter mot budskapet om att vårt värde som människor är beroende av vad vi presterar och vad vi konsumerar. Kyrkor och andra religiösa samfund står för värderingar och sammanhang som ger människor identitet och mening, utan att detta är kopplat till prestation och konsumtion. Kyrkor är platser där vi kan vidga våra individuella – och ofta konsumtionskopplade – drömmar och framtidsvisioner till gemensamma framtidsbilder. Även litteratur, konst, film och andra kulturyttringar bidrar till en existentiell bearbetning av allt som klimatkrisen väcker. Kyrkan gör rätt i att lyssna till dessa, lära av dem, bidra till dem och aktivt ta del i det offentliga samtalet. (s. 92)

Utskottets överväganden

Motion 2023:26 Utbildning om Svenska kyrkan internationella arbete

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:26.
--

Utskottet anser att den internationella diakonin och missionen är viktiga verksamheter och delar motionärernas uppfattning att Svenska kyrkans anställda bör ha åtminstone en grundläggande kunskap om den. Utskottet vill markera att det är viktigt att hålla den kunskapen levande och aktuell.

Motionens beslutsförslag kan tolkas på olika sätt. En tolkning av att-satsen är att det gäller alla anställda medan utskottet har uppfattat att motionärernas intention syftar på utbildningar på Svenska kyrkans utbildningsinstitut – de utbildningar som kyrkostyrelsen beslutar om. Utskottet anser att utbildningsinstitutets undervisning på området är tillräcklig för att ge en grundläggande kunskap. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Motion 2023:53 Klimat- och miljödiakoni

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2023:53 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att klimat- och miljöfrågor är viktiga frågor för Svenska kyrkan. Under beredningen av frågan har utskottet gästats av rektorn för Svenska kyrkans utbildningsinstitut som har klargjort att frågorna finns med i många moment i utbildningen, bland annat när studenterna arbetar med det internationella ekumeniska materialet Skapelsetid och under en temavecka med hållbarhetsperspektiv. Utskottet anser också att området klimat- och miljödiakoni måste anses inkluderat i utbildningsplanens mål ”tolka liv och sammanhang i relation till kristen tro och teologi”. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att anse motionen besvarad med vad utskottet anfört.

Uppsala den 6 oktober 2023

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivemyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Xerxes Åkerfeldt, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för motion 2023:26 och 2023:53.

Vicktoria Bagi

Särskild mening

Jag anmäler en särskild mening till förmån för motion 2023:26 och 2023:53.

Monica Johansson

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:9

Kyrkomusik och kompetensförsörjning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas fyra motioner som lyfter frågan om kompetensförsörjning. Utskottet noterar att det finns stora utmaningar när det gäller rekryteringen till de kyrkliga profilerna och det gäller särskilt för kyrkomusiker. Motionerna har olika ingångar i denna problematik.

I motion 2023:33 föreslås en utredning av kompetensförsörjningen i Svenska kyrkans samtliga stift. Utskottet anser att motionens förslag är för opreciserat och brett och föreslår därför avslag.

I motion 2023:38 föreslås en utredning av huruvida musikundervisning för samtliga kyrkomusiker kan bli reglerad i kyrkoordningen. Även om utskottet värnar kyrkomusikernas musikundervisning anser det att kyrkoordningsreglering inte är rätt väg att gå.

I motion 2023:77 föreslås att kyrkostyrelsen utreder ökad grad av nationell finansiering av folkhögskolornas kantorsutbildning, vilket utskottet anser är rimligt utifrån ett rättviseperspektiv och mot bakgrund av folkhögskolornas försämrade ekonomiska läge.

I motion 2023:86 föreslås att kyrkostyrelsen samordnar och intensifierar arbetet med kompetensförsörjning av kyrkomusiker. Utskottet anser att motionärens förslag är angeläget och att den nationella nivån bör göra detta inom ramen för sitt stödjande- och främjandeuppdrag.

Till betänkandet finns tre reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:33,
2. avslå motion 2023:38,
3. bifalla motion 2023:77,
4. bifalla motion 2023:86.

Motionernas förslag

Motion 2023:33 av Margaretha Herthelius, Kompetensförsörjningsplan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda kompetensförsörjningen i Svenska kyrkans samtliga stift.

Motion 2023:38 av Karl-Gunnar Svensson m.fl., Kyrkomusikers undervisning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om en ändring i kyrkoordningen som innebär att kyrkomusiker alltid har med musikundervisning i sin tjänst.

Motion 2023:77 av Fredrik Modéus m.fl., Nationell finansiering av kantorsutbildningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att i högre grad än idag finansiera kantorsutbildningen med nationella medel.

Motion 2023:86 av Lena Petersson, Säkra tillgången på utbildade kyrkomusiker

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt intensifiera och samordna arbetet med att säkra tillgången på utbildade kyrkomusiker i Svenska kyrkan.

Bakgrund

Ansvar, mål och insatser för kompetensförsörjning

Den nationella nivån ansvarar för de kyrkliga utbildningarna och för att stötta stiftens i deras rekryteringsuppdrag till de kyrkliga utbildningarna. Biskoparna och domkapitlen har enligt kyrkoordningen ett ansvar som rör rekrytering i samband med sina uppdrag gällande antagning och vigning av präster och diakoner. Ansvaret är en del av stiftets uppdrag att främja och ha tillsyn över församlingarnas liv. I ett vidare perspektiv ingår i främjandet av församlingarnas liv också att främja rekrytering till andra yrken och uppdrag i församlingarna både vad gäller anställda och ideella medarbetare.

Stiftens och den nationella nivån har kontinuerlig dialog kring kompetensförsörjning både mellan förtroendevalda och mellan tjänstepersoner men den nationella nivån har inte fått något utvidgat uppdrag att arbeta med rekryteringsfrågor varken vad gäller kyrkomusiker eller andra yrken.

Kyrkostyrelsens musikråd är ett rådgivande organ till kyrkostyrelsen och har enligt sin instruktion ansvar att utforma förslag till strategier med utgångspunkt i Svenska kyrkans plattform för musik avseende bland annat utbildningsfrågor, kompetensförsörjning och kompetensutveckling.

Det finns flera exempel på initiativ från olika nivåer inom kyrkan för att främja församlingarnas rekrytering av kyrkomusiker och andra yrkeskategorier. Här kommer några exempel:

- ◆ **Organister i framkant** är ett samarbetsprojekt som nationell nivå initierat tillsammans med föreningen för Göteborgs internationella orgelakademi (FGIOA). Målet är att fånga upp intresset för yrket som organist och kantor och orgeln som instrument för att få fler att välja det som yrke i framtiden.
- ◆ **ungresurs.nu – ett praktikår i Svenska kyrkan**, är ett utbildningsår för unga vuxna mellan 18 och 25 som får möjlighet att göra praktik inom Svenska kyrkan. Det är en möjlighet för rekrytering till yrken i Svenska kyrkan. Huvudmän är Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs stift, Göteborgs stift och Hellsjöns folkhögskola.
- ◆ Programmet **Framtidstro** i Växjö stift är ett exempel på det arbete som görs i stift och församlingar för rekrytering till de kyrkliga profilyrkena. Inom ramen för programmet kan exempelvis en ung vuxen vara trainee i församling, eller ett barn

lära sig spela orgel gratis, rustas som ung ledare eller gå en ettårig kurs för att jobba i församlingsverksamhet.

Exemplen ovan pekar mot församlingen och det lokala sammanhanget som den rekryterande miljön där de flesta kommer i kontakt med kyrkans verksamhet. Svenska Kyrkans Unga kan särskilt noteras som en rekryteringsbas i detta sammanhang.

Kompetensförsörjning

Rikstermbankens definition av kompetensförsörjning är: ”På kort och lång sikt säkerställa att verksamheten har tillgång till medarbetare med rätt kompetens. kompetensanalys, kompetenskartläggning och kompetensförsörjningsplan, genomförande av planerade aktiviteter, samt uppföljning”. Kompetensförsörjning omfattar med andra ord olika delar som behovsanalys, utbildning, rekrytering samt fortbildning och omsorg om befintliga medarbetare.

Flera stift gör kartläggningar och analyser inom detta område i det egna stiftet. Det kan exempelvis handla om att inventera antal tjänster som finns inom de olika profilerna och hur många som är tillsatta. Detta ingår i stiftets främjandeuppdrag. Varje arbetsgivare har ansvar att göra en egen kompetensförsörjningsplan. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation erbjuder utbildningar relaterade till kompetensförsörjning, bland annat om arbetsledning, arbetsrätt, arbetsmiljö, bemanning och organisationsförändring. De har också lönestatistik som kan vara relevant för kompetensförsörjning.

Vissa kartläggningar och analyser har även gjorts på den nationella nivån. Exempelvis har Nyckeln i Svenska kyrkan publicerat två artiklar. Den ena är från 2013 och tittar på utvecklingen av bland annat antal anställda och typer av tjänster/uppdrag 2002–2012. Den andra är från 2016 och handlar om unga ledare som väg in i ett aktivt församlingliv. Den undersöker hur unga ledare rekryteras och tittar på resultaten av denna rekrytering bland annat från ett jämställdhetsperspektiv.

Någon helhetsbild eller analys kring kompetensförsörjningens alla olika delar för alla profilyrken inom hela Svenska kyrkan finns inte.

Reglering av kyrkomusikers uppdrag

I kyrkoordningens sjunde avdelning finns regleringar kring vigningsuppdragen, biskop, präst och diakon. I inledningen beskrivs deras respektive uppdrag. Där nämns också kyrkomusikers uppdrag övergripande: ”Församlingspedagoger, kyrkomusiker och andra anställda bidrar i sina befattningar direkt eller indirekt till att församlingens grundläggande uppgift i gudstjänst, undervisning, diakoni och mission blir utförd”. I 34 kap. 1, 2, 15 §§ kyrkoordningen står att i varje församling ska finnas minst en kyrkomusiker och det regleras vem som är behörig att vara kyrkomusiker. Kyrkoordningen innehåller inget ytterligare om kyrkomusikernas uppdrag eller uppgifter. Det förutsätts dock i 17 kap. att kyrkomusiker ska vara delaktiga i olika typer av beslut eller samråd som rör gudstjänstlivet. Kyrkomusikers uppgifter regleras i detalj lokalt och individuellt, exempelvis genom församlingsinstruktion, arbetsbeskrivningar och anställningsavtal.

Tidigare föreskrifter gjorde kyrkomusiker skyldiga att avsätta tid för undervisning i orgelspel, men detta ändrades redan 1990 och sedan dess har det varit upp till varje arbetsgivare att avgöra om undervisning ska ingå i en kyrkomusikers tjänst. Det finns ingen sammanställning av hur vanligt det är att kyrkomusiker erbjuder fri musikundervisning idag.

I dag finns några inslag av orgelmethodik och körmethodik, dvs studier i orgelundervisning och körledning, i kyrkomusikers fackutbildning.

Folkhögskolornas kantorsutbildning

I kyrkostyrelsens skrivelse 2023:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2024–2026 finns ett avsnitt om strategisk kompetensförsörjning. Avsnittet finns under målbild 1: ”År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar”. I avsnittet står bland annat följande:

Mot bakgrund av den rådande bristen på kyrkomusiker har kyrkostyrelsen genomfört en översyn av de kyrkomusikerutbildningar i landet som leder till Svenska kyrkans kyrkomusikerexamen på C-nivå samt ger behörighet att anställas på kantorsbefattning. Kyrkostyrelsen avser att utifrån översynens resultat förstärka kyrkomusikalisk utbildning, vilket innebär en utökad kostnadsram för kyrkomusikutbildningen. Kyrkostyrelsen kommer också att tillvarata resultatet från den genomförda utredningen av prästutbildningen och göra eventuella förändringar av utbildningen under planeringsperioden

I skrivelsen föreslår kyrkostyrelsen en satsning på kyrkomusikerutbildningar genom ett höjt bidrag från 2,9 miljoner till 5,6 miljoner (2024) som kan användas både till att höja bidraget och till att möjliggöra kantorsutbildning (C-nivå) på ytterligare orter genom avtal med fler folkhögskolor. Dialog med folkhögskolorna pågår. Dessa insatser görs mot bakgrund av en översyn av kyrkomusikerutbildningen som pågår och har som syfte att stärka de kyrkomusikaliska fackutbildningarna.

Folkhögskolornas kantorsutbildning finansieras idag huvudsakligen genom statliga medel men stiftet är också stora bidragsgivare. Den nationella nivån betalar idag en mindre del, uppskattningsvis runt 10–15 procent av kostnaden för utbildningen, en viss summa per skola och per elev. Beloppen och andelen som stiftet betalar varierar.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Rekrytering

Vid kyrkomötet 2022 behandlade kyrkolivsutskottet två motioner om kyrkomusikerutbildning, motion 2022:47 som föreslog en informationskampanj för att öka kunskapen om arbetet som kyrkomusiker samt motion 2022:52 som föreslog ett ekonomiskt garantistöd till Marie Cederschiöld högskola för att möjliggöra antagning av kyrkomusikerstudenter våren 2023. I utskottets betänkande (KI 2022:7) noterades att det finns problem med rekrytering till kyrkomusikeryrket men utskottet såg stift och församlingar som de informerade och rekryterande miljöerna snarare än den nationella nivån och föreslog därför att kyrkomötet skulle avslå motion 2022:47. Utskottet föreslog däremot bifall till motion 2022:52, att tilldela resurser till Marie Cederschiölds högskola inom ramen för befintlig budget för att förhindra att utbildningen lades ner med risk för mindre antal framtida kyrkomusiker. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Vid kyrkomötet 2018 avsågs motion 2018:1 om att upprätta en nationell handlingsplan för att underlätta rekryteringen till tjänster i Svenska kyrkan. Kyrkolivsutskottet motiverade sitt förslag till avslag genom att notera att enligt ansvarsfördelningen i kyrkoordningen är församlingarna, stiftet och biskoparna de som primärt ansvarar för rekryteringen och att stiftet inte hade begärt särskilt stöd från den nationella nivån i frågorna (betänkande KI 2018:1).

I tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2017:7 behandlades två motioner om rekrytering: motion 2017:32 med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att genom stiftet stimulera rekrytering av kyrkomusiker samt motion 2017:119 med

förslag att uppdraga till kyrkostyrelsen att utarbeta en långsiktig handlingsplan för rekrytering av anställda och ideella medarbetare och att inrätta en nationell centrumbildning för rekryteringssatsningen. Utskottet föreslog att den första motionen skulle anses besvarad med motiveringen att kyrkostyrelsen i anslutning till kyrkohandboksrevisionen såg på sitt kommande arbete med kyrkomusiken i ett bredare perspektiv i syfte att hålla det kyrkomusikaliska arvet levande och ta ansvar för utveckling och nyskapande. Utskottet motiverade sitt förslag till avslag på den andra motionen med att det är en uppgift för församlingar och stift att främja församlingarnas rekrytering av anställda och ideella medarbetare. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Musikundervisning

Till kyrkomötet 2018 kom förslag i motion 2018:87 om att reglera i kyrkoordningen att församlingar av en viss storlek skulle erbjuda fri musikundervisning. I betänkandet (KI 2018:1) bejakade utskottet motionärens intention att genom fri musikundervisning i församlingarna skapa en rekryterande miljö för framtida kyrkomusiker. Utskottet ansåg däremot att en sådan reglering inte kan finnas i kyrkoordningen utan bör regleras lokalt, t.ex. i församlingsinstruktionen eller i kyrkomusikers arbetsbeskrivning. Utskottet lyfte också möjligheten för församlingar att samarbeta i frågan, t.ex. genom att samla kompetensen för orgelundervisning kontraktsvis. Utskottet förutsatte vidare att kyrkostyrelsen och kyrkostyrelsens musikråd fortsätter följa frågan och att församlingar och stift ges det stöd de efterfrågar inom ramen för den nationella nivåns uppdrag. Utskottet föreslog avslag av motionen, vilket också blev kyrkomötets beslut.

År 2009 behandlades två motioner om musikverksamheten i Svenska kyrkan i betänkandet KI 2009:5. I motion 2009:56 ville motionären se musikskolor i pastoraten och i motion 2009:79 föreslog motionären att kyrkostyrelsen skulle tillsätta en arbetsgrupp med fokus på orgelpedagogiska frågor. Utskottet föreslog avslag på båda motionerna. Utskottet menade att musikundervisningen bör beaktas i församlingsinstruktionerna men att det inte var realistiskt att ställa krav på varje pastorat att skapa en Svenska kyrkans musikskola som föreslogs i motionen. Gällande frågan om en arbetsgrupp för orgelpedagogiska frågor konstaterade utskottet att det redan pågick ett utvecklingsarbete för att stimulera rekrytering av kyrkomusiker och att kyrkostyrelsen uppmuntrade församlingar och stift att intensifiera samarbetet med andra aktörer på samtliga nivåer i Svenska kyrkan. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Motion 2023:33 Kompetensförsörjningsplan

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:33.
--

Utskottet delar motionärens bild av att många stift har svårigheter att rekrytera personal inom Svenska kyrkans profilyrken och att det finns omfattande rekryteringsproblem i flera stift. Utskottet noterar att enligt kyrkoordningen är det tydligt att stiftet och församlingarna ansvarar för rekrytering och att den nationella nivåns roll är att stödja stiftet där stöd behövs och efterfrågas. Utskottet anser att motionens förslag är för opreciserat och brett och föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Motion 2023:38 Kyrkomusikers undervisning

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:38.

Utskottet delar motionärernas bild av det akuta läget för rekrytering till kyrkomusikerutbildningen och ser att glappet mellan hur många musiker som finns och behovet av nya kyrkomusiker är väldigt stort. Vidare ser utskottet att kyrkomusikernas musikundervisning är viktig ur flera aspekter och betonar vikten av att den finns som ett självklart inslag i församlingarnas verksamhet. Detta kan göras på andra sätt än att varje kyrkomusiker åläggs ett visst antal undervisningstimmar. Utskottet anser inte att en kyrkoordningensreglering av kyrkomusikernas musikundervisning är rätt väg att gå. Utskottet ser i stället att det är stiftens ansvar att stödja och uppmuntra församlingar att erbjuda musikundervisning och att det är församlingarnas ansvar att detta sker på det sätt som fungerar lokalt. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Motion 2023:77 Nationell finansiering av kantorsutbildningen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2023:77.

Utskottet noterar motionärernas observation att de fyra folkhögskolorna som bedriver kantorsutbildning har stift som bidragsgivare och att dessa stift därmed tar ekonomiskt ansvar för utbildning av kantorer för samtliga stift. Utskottet anser att den nationella nivån har ett ansvar att utreda huruvida de olika kyrkliga bidragen till kantorsutbildningen och folkhögskolorna kan utformas på ett mer rättvist sätt. Utskottet vill i detta sammanhang peka på den nationella nivåns ansvar för utbildning som är inskrivet i inledningen till kyrkoordningens fjärde avdelning.

Utskottet noterar förslaget i kyrkostyrelsens skrivelse 2023:1 om att stärka den kyrkomusikaliska utbildningen och välkomnar den indexhöjning och de utökade utbildningsplatser det kan innebära, men ser samtidigt att höjningen inte innebär en ökad grad av finansiering till folkhögskolorna.

Utskottet vill uppmärksamma folkhögskolornas försämrade ekonomiska förutsättningar och stämmer in i De Ungas Kyrkomötes oro över att det kan leda till sänkt ambitionsnivå eller nedläggning. Utskottet delar också De Ungas Kyrkomötes slutsats att utbildning av kantorer i högre grad än i dag bör finansieras av nationella medel. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet bifaller motionen.

Motion 2023:86 Säkra tillgången på utbildade kyrkomusiker

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2023:86.

Utskottet delar motionärens uppfattning om att behovet av utbildade kyrkomusiker är stort och anser att arbetet med rekrytering behöver intensifieras på alla nivåer i Svenska kyrkan. Utskottet noterar därför med glädje förslaget i kyrkostyrelsens skrivelse 2023:1 om att stärka den kyrkomusikaliska utbildningen.

Utskottet anser att den nationella nivån, inom ramen för sitt främjandeuppdrag, skyndsamt måste intensifiera och bredda arbetet för att stödja rekrytering till kyrkomusikerutbildningen och rekryteringen av kyrkomusiker. Utskottet ser kyrkostyrelsens musikeråd som en viktig kompetens i detta arbete. Utskottet föreslår att kyrkomötet bifaller motionen.

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivemyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Xerxes Åkerfeldt, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2023:33.

Margaretha Herthelius

Reservation 2

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2023:38.

Iris Denstedt-Stigzelius

Reservation 3

Vi reserverar oss mot kyrkolivsutskottets beslut angående motion 2023:77 till förmån för ett besvarad-yrkande för motion 2023:77. Det som motionen efterfrågar genomförs redan, varför motionen hellre borde ha ansetts besvarad.

Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivemyr

Särskild mening

Vi avger härmed en särskild mening angående kyrkolivsutskottets beslut om motion 2023:77. Det som motionen efterfrågar genomförs redan varför motionen hellre borde ha ansetts besvarad.

Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff

---

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:10

Församlingspedagogens yrkesroll

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:34 som handlar om församlingspedagogernas ställning. I motionen föreslås kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda antagningsprocessen till församlingspedagogutbildningen, titelskydd för församlingspedagoger och möjligheterna till att öppna fler vägar in på Svenska kyrkans utbildningsinstitut för församlingspedagoger. Utskottet anser att motionen är angelägen i det som rör antagningsprocess och titelskydd, och bifaller motionens punkt 1 och 2. Däremot har utskottet uppfattningen att motionens punkt 3, gällande behörighetskrav, ska anses vara besvarad med vad utskottet har anfört.

Till betänkandet finns två reservationer och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. bifalla motion 2023:34, punkt 1,
2. bifalla motion 2023:34, punkt 2,
3. anse motion 2023:34, punkt 3 besvarad med vad utskottet anfört,

Motionens förslag

Motion 2023:34 av Linda Sjöö och Marie Buhr, Församlingspedagogens yrkesroll

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. tillsätta en utredning som undersöker hur man ska kunna få till en relevant antagningsprocess till församlingspedagogutbildningen,
2. under förutsättning att en antagningsprocess utreds, även utreda hur man kan säkra yrkets framtida kompetens genom titelskydd,
3. utreda möjligheten till att göra antagningsunderlaget bredare genom att fler vägar än högskolepoäng ger behörighet till församlingspedagogutbildningen.

Bakgrund

För sökande till utbildning till församlingspedagog finns tre spår som har det gemensamt att de i varierande grad kräver högskolepoäng. Den senaste revideringen av behörighetsvillkoren beslutades av kyrkostyrelsen 2020:

- A) Fackutbildning från universitet eller högskola.
- B) Fackutbildning från folkhögskola i kombination med högskolepoäng och arbetslivserfarenhet.
- C) Arbetslivserfarenhet i kombination med högskolepoäng.

Utöver det som rör behörighetskraven A, B och C ska den blivande församlingspedagogen ha gjort 8 veckors församlingspraktik och fullgjort *Mötesplats stift och student* (MSS består av 8–10 kurstillfällen som stiftens arrangerar), innan den avslutande utbildningen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut påbörjas. Genom de uppställda kraven på praktiken och MSS får studenten kontakt med ett stift och genomgår moment som anknyter till den mer omfattande antagningsprocessen som gäller för vinningstjänster.

Yrkesföreningen *Församlingspedagoger i Svenska kyrkan* gav vid sitt årsmöte 2022 sin styrelse i uppdrag att arbeta vidare med frågan kring titelskydd. Den viktiga frågan för föreningen är att församlingspedagogen roll och ställning tydliggörs i kyrkoordningen. I nuvarande kyrkoordning (2023) hamnar församlingspedagogen i kategorin ”den personal i övrigt som behövs för verksamheten” (34 kap. kyrkoordningen).

Tidigare behandling i kyrkomötet

Församlingspedagogernas titelskydd har behandlats ett flertal gånger av kyrkomötet. I motion 2003:30 föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att lägga fram förslag som innebar att endast den som hade utbildningen som församlingspedagog skulle få inneha tjänst som församlingspedagog. I utskottets betänkande (TU 2003:4) föreslogs bifall till motionen, men den avslogs av kyrkomötet.

2018 behandlades motion 2018:95 (TU 2018:16), som föreslog kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med ett förslag på regleringar som avsåg att fylla behovet av titelskydd för församlingspedagoger. Utskottet avslog motionen med motiveringen att utbildningsreformen (som trädde i kraft 2013) innebar påtagliga förändringar för utbildning till församlingspedagog (bland annat krav på praktik och MSS). Utskottet menade att frågan om titelskydd och utbildning hängde ihop och gjorde bedömningen att det var klokt att avvakta med titelskydd innan utvärdering genomförts av de förändringar som gjorts. Utvärderingen genomfördes 2018–2019 och slutsatserna vägdes in i kyrkostyrelsens revidering av behörighetsvillkoren 2020.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2023:34, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2023:34, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att anse motion 2023:34, punkt 3 besvarad med vad utskottet anför.

Utskottet menar att motionen är angelägen då den handlar om att stärka församlingspedagogernas ställning i Svenska kyrkan. Utskottet har uppfattningen att den process som blivande församlingspedagoger ska genomgå, innan de antas till pastoralteologiska studier vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut, bör utvecklas. Utskottet anser att det är viktigt att människor som arbetar inom Svenska kyrkan, inte bara ska ha relevant utbildning utan också ha en personlig lämplighet. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet bifaller punkt 1 i motion 2023:34.

Utskottet delar motionärernas uppfattningar om att det behöver tydliggöras vad som krävs för att inneha anställning som församlingspedagog och ser gärna att frågan om titelskydd utreds. Utskottet har dock uppfattningen att en sådan utredning kan göras oavsett om kyrkomötet väljer att bifalla utskottets förslag gällande motionens

punkt 1 eller inte. Titelskyddet, menar utskottet, hänger samman med yrkets status och rekrytering.

KI 2023:10

Utskottet anser att de förändringar av behörighetsvillkoren, som gjordes 2020, är positiva då de innebar fler vägar in på Svenska kyrkans utbildningsinstitut för den som vill bli församlingspedagog. Därför föreslår utskottet att punkt 3 i motionen ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Uppsala den 6 oktober 2023

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivemyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Xerxes Åkerfeldt, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Jonas Larsson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig till förmån för motion 2023:34 punkt 3.

Victoria Bagi

Reservation 2

Vi reserverar oss mot kyrkolivsutskottets beslut angående motion 2023:34 till förmån för avslag på motion 2023:34 i sin helhet.

Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk och Agneta Ivemyr

Särskild mening 1

Jag ansluter mig till reservation 1.

Monica Johansson

Särskild mening 2

Vi avger härmed en särskild mening angående kyrkolivsutskottets beslut om motion 2023:34. Vi anser att motionen borde ha avslagits i sin helhet.

Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg och Fredrik Schandorff

---

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:11

Förstärkt skydd av barn och unga

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:39 som föreslår att uppdra till kyrkostyrelsen att vidta åtgärder för barnens skydd och fria utveckling, genom att genomlys vilka aktiviteter som är utvecklade respektive farliga för barn. Utskottet anser att motionen innehåller både faktafel, sammanblandning av begrepp och ger uttryck för en syn på människan som utskottet vill ta avstånd från. Utskottet menar att det inte är möjligt att genomlys Svenska kyrkans verksamhet för barn och unga utifrån kategoriseringen utvecklande – skadlig. Utskottet vill också lyfta fram det barnrättsliga perspektivet som värnar barnets utveckling, rätt till liv och hälsa samt att barnet inte diskrimineras på grund av härkomst, kön, könsidentitet, religion, funktionshinder eller andra liknande skäl. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen. Utskottet har uppfattningen att kyrkomötets ledamöter behöver kompetenshöjande insatser, gällande sådant som rör hbtqi+.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:39.

Motionens förslag

Motion 2023:39 av Lennart Matikainen och Axel W Karlsson, Förstärkt skydd av barn och unga

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att vidta åtgärder för barnens skydd och fria utveckling genom att genomlys vilka aktiviteter som är utvecklande och vilka som riskerar att vara skadliga.

Bakgrund

Svenska kyrkan möter i församlingsverksamhet ett stort antal barn och ungdomar. Verksamheten är mycket omfattande och rymmer allt från körsång, babyrytmik, öppen förskola/barntimmar, konfirmander, fritidsgårdsverksamhet till scouting med mera. Utgångspunkten är att verksamheten som omfattar barn och unga planeras och genomförs av församlingar i enlighet med Svenska kyrkans liv, lära och tradition.

I biskopsbrevet ”och lär dem ...” (Svenska kyrkan, biskopsmötet 2021) skrev dåvarande ärkebiskopen Antje Jackélen att undervisningen ”... ska tolka och uttrycka kristen tro så att dess förmåga att ge oss människor mening och livsmod blir tydlig i vår tid.” (s. 6). Detta citat är både ett uttryck för en önskvärd riktning och en beskrivning av något som redan pågår.

För tjänster där medarbetare arbetar med barn och unga ska utdrag ur belastningsregistret krävas vid anställning. Svenska kyrkans församlingar har kompetenta barn- och ungdomsledare som kan bedöma vilka aktiviteter som riskerar att vara farliga för deltagande barn och ungdomar. Det görs också riskanalyser vid exempelvis lägerverksamhet för att minimera att barn och ungdomar skadas.

I kyrkoordningen infördes 2012 anmälningsskyldighet för anställda och ideella som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd (54 kap. 13 a § första stycket kyrkoordningen).

Den psykiska ohälsan bland barn och unga har ökat. Unicef uppger att detta också gäller i länder som inte drabbats av krig eller naturkatastrofer (<https://unicef.se/overleva-och-utvecklas/barnhalsa/psykisk-ohalsa-bland-barn-och-unga>). Anledningen till ökningen är inte klarlagd, men i diskussionen framförs sådant som har göra med skolrelaterad stress, prestationskrav, brist på mänskliga relationer, ökat våld, brist på framtidstro och klimatoro. Pandemin tycks ha förvärrat situationen, särskilt för grupper som mådde dåligt sedan tidigare, till exempel unga hbtqi-personer som i högre utsträckning än andra drabbas av trakasserier, våld och diskriminering.

Regeringen tog 2019 initiativ till en handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Svenska kyrkan arrangerade en transhearing för att fördjupa kunskaper och förståelsen kring sådant som rör könsidentitet. 2021 och 2022 var Svenska kyrkan delarrangör av en digital europeisk konferens av unga kristna som identifierar sig som trans.

Svenska kyrkan har en stor barn- och ungdomsverksamhet som vill skapa plats för så många som möjligt att delta i verksamheterna. Den generella bilden som kyrkokansliet har, liksom stiftens, är att verksamheten vill vara inkluderande och trygg för alla människor. Ett stort antal församlingar har genomgått webbutbildningen *Trygga möten* som hjälper ledare att skapa just trygga och säkra sammanhang för de barn och ungdomar som kommer till kyrkan. Sedan 2015 erbjuds alla anställda, ideella och förtroendevalda att gå utbildningen utan kostnad. Under utbildningen lyfts bland annat diskrimineringsgrunderna, vad som är ett övergrepp och hur man ska bemöta barn som blivit utsatta.

Fram till 2022 har 55 enheter i Svenska kyrkan genomgått processmodellen *Regnbågsnyckeln*, i syfte att bli en mer öppen och inkluderande kyrka för hbtq-personer.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har tagit en rad beslut som har syftat till att öka inkludering av hbtq-personer i församlingsverksamheten. 2009 togs beslut om att låta äktenskapet omfatta alla par. 2018 gav kyrkomötet kyrkostyrelsen i uppdrag att se till att de församlingar som önskar ska hbtq-certifieras (Regnbågsnyckeln). 2021 beslutade kyrkomötet att bifalla motion 2021:67 som innebär att Svenska kyrkan ska arbeta fram ett teologiskt ställningstagande gällande könsidentitet och könsuttryck (KI 2021:11).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:39.

Utskottet anser att motionen innehåller både faktafel, sammanblandning av begrepp och ger uttryck för en syn på människan som utskottet vill ta avstånd från. Utskottet delar inte motionärernas uppfattningar om att ökad medvetenhet och öppenhet kring sådant som rör kön, genus och sexualitet är något som riskerar att skada barn och ungdomar. Utskottet instämmer i det som framkommer i De Ungas Kyrkomötets

kommentarer gällande motionen. I deras kommentarer framförs att ett normkritiskt och välkomnade perspektiv är en orsak till att barn och unga mår bättre, inte sämre. De Ungas Kyrkomöte avvisar motionen med motiveringen att de uppfattar att den utesluter, talar illa om och kategoriserar människor på ett negativt sätt. Utskottet vill också framhålla att det motionen föreslår, som handlar om att genomlys Svenska kyrkans aktiviteter utifrån kategorierna utvecklande – skadligt, inte är rimlig. Utskottet vill avslutningsvis nämna att hela Svenska kyrkan arbetar med ett barnrättsligt perspektiv, bland annat genom att göra barnkonsekvensanalyser som en del i beredningen av beslut. Barnkonsekvensanalysen utgår från barnkonventionen (en del av svensk lagstiftning sedan 2020) och den gäller alla barn oavsett kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, funktionsförmåga, religionstillhörighet eller sexuell läggning. Utskottet har uppfattningen att kyrkomötets ledamöter behöver kompetenshöjande insatser gällande sådant som rör hbtqi+.

Uppsala den 4 oktober 2023

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivemyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Nina Wahlin, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Kjell Kallenberg, Xerxes Åkerfeldt, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:12

Miljö- och klimatkriserna

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2023:84. I motionen föreslås kyrkostyrelsen att utreda hur de existentiella frågorna rörande miljö- och klimatkriserna ska kunna införlivas i gudstjänst, diakoni och undervisning och hur Svenska kyrkan ska ta sig an den stora existentiella oro som dessa frågor skapar. Utskottet delar motionärernas uppfattning om att de existentiella frågorna som rör miljö och klimatkrisen är viktiga, men ser inte vad motionens förslag tillför det arbete som redan pågår. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:84.

Motionens förslag

Motion 2023:84 av Åsa Rehdell m.fl., Miljö- och klimatkriserna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur de stora existentiella frågorna rörande miljö- och klimatkriserna ska kunna införlivas i gudstjänst, diakoni och undervisning och hur Svenska kyrkan ska ta sig an den stora existentiella oro som dessa frågor skapar idag.

Bakgrund

I *Ett biskopsbrev om klimatet* (Svenska kyrkan, biskopsmötet 2019) betonas kyrkans ansvar utifrån skapelseteologiska motiv. I brevet understryks allvaret och frågans betydelse. Klimathotet beskrivs som den största utmaningen som mänskligheten någonsin stått inför och att arbetet med denna kris måste få genomslag i kyrkan, på olika politikerområden och samhällssektorer.

Svenska kyrkans färdplan för klimatet initierades genom ett beslut av kyrkomötet 2018, och antogs av kyrkostyrelsen 2019 efter en gemensam beredning av Svenska kyrkans nationella nivå och stiftet. Färdplanen skapar en gemensam klimatstrategi för hela Svenska kyrkan och svarar på biskoparnas uppmaningar i *Ett biskopsbrev om klimatet*. Färdplanen för klimatet har tre övergripande effektmål som ska uppnås senast år 2030.

1. Svenska kyrkan ska vara klimatneutralt senast år 2030, det vill säga inte lämna något nettobidrag till den globala uppvärmningen.
2. Vi kommer i ökad utsträckning att verka för den värderingsförändring som vi som mänsklighet behöver åstadkomma och lyfta andliga och existentiella aspekter av klimatkrisen.

3. Svenska kyrkan kommer också, bland annat genom Act Svenska kyrkan, att stärka stödet till de människor som drabbas mest av klimatförändringarnas effekter trots att de bidragit till dem allra minst.

I Färdplan för klimatets etapp 1 har stora satsningar gjorts inom området Kyrkans uppdrag. Målet är att klimatfrågorna ”integreras i församlingarnas verksamhet som till exempel konfirmandarbete, gudstjänst, bön, samtal och sång.” Programmet har också uppmärksammat och arbetat med Skapelsetid, det världsvida ekumeniska initiativet där kyrkor och samfund i bön, gudstjänst och handling söker vägar att värna den jord Gud skapat.

Under våren 2023 antog kyrkostyrelsen nya etappmål i etapp 2 (2024–2027) inom åtta målområden för att uppnå de övergripande målen till år 2030.

Svenska kyrkans miljödiplomering (ett verktyg för att nå målen i färdplanen) är ett processverktyg för att bygga upp ett fungerande, långsiktigt och målinriktat miljöarbete på en teologisk grund, för en hållbar värld och ett hållbart liv, kopplat till målsättningarna i *Agenda 2030* (FN 2015).

Inom ramen för programmet Lärande och undervisning har grundtexter om kristen tro samt livsfrågetexter arbetats fram. Här finns livsfrågetext med temat klimatet.

Tidigare behandling i kyrkomötet

2022 behandlade kyrkomötet motion 2022:82 i förvaltarens utskottets betänkande F 2022:4. Motionen handlade om behovet av mer utbildning om klimatkrisen för fler inom Svenska kyrkan. Kyrkomötet avslöt motionen, i enlighet med utskottets förslag. Utskottet hänvisade till att det redan fanns utbildningar som motsvarar behovet och att dessa utbildningar ska användas utifrån varje församlings klimatarbete och inte genom ett nationellt påbud. Utskottet menade också att kyrkans miljödiplomering är den väg som valts för att utbilda systematiskt kring klimatkrisen, med stöd av målbilderna i *Svenska kyrkans färdplan för klimatet*.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:84.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att de existentiella frågorna som rör miljö- och klimatkrisen är viktiga. Utskottet har uppfattningen att det som är motionens intention redan är ett pågående arbete, med program och mål, i Svenska kyrkan. I betänkandets bakgrundstext redovisas huvuddragen när det gäller Svenska kyrkans arbete med miljö, klimat och hållbarhet. Utskottet vill i sammanhanget också nämna Hållbarhetsportalen, www.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling. Utskottet ser inte vad motionens förslag tillför detta arbete. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 6 oktober 2023

KI 2023:12

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivemyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Xerxes Åkerfeldt, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Jonas Larsson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

